C/2025/6688

15.12.2025.

KOMISIJAS PAZIŅOJUMS

Komisijas paziņojums par skaidrojošām vadlīnijām attiecībā uz 6. un 7. pantu Direktīvā (ES) 2019/520 par ceļu lietotāju nodevu elektroniskās iekasēšanas sistēmu savstarpēju izmantojamību un informācijas par ceļu lietošanas maksu nemaksāšanu pārrobežu apmaiņas veicināšanu Savienībā

(C/2025/6688)

1. IEVADS

1.1. Vispārīgs konteksts

1. Sadarbspējīgas elektroniskās ceļu lietošanas nodevu iekasēšanas sistēmas, ko nodrošina Eiropas ceļu lietotāju nodevu elektroniskās iekasēšanas pakalpojums (*EETS*), veicina to, lai šo nodevu iekasēšanas sistēmas Eiropas Savienībā (ES) būtu uzticamas, lietotājdraudzīgas un rentablas. Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas (ES) 2019/520 ([1]) mērķis ir veicināt, lai tiktu plaši ieviestas sadarbspējīgas ceļu lietošanas nodevu elektroniskās iekasēšanas sistēmas un tādējādi samazinātos izmaksas un slogs, ko rada dažādas ceļu nodevu iekasēšanas sistēmas visā ES.

2. Saskaņā ar Direktīvas (ES) 2019/520 2. panta 6) punktu "*EETS* [..] sniedzējs" ir "subjekts, kas [..] nodrošina *EETS* lietotājam piekļuvi *EETS* [un] pārskaita nodevas attiecīgajam nodevu iekasētājam [..]". Praksē un saskaņā ar Direktīvas (ES) 2019/520 3. panta 4. punktu *EETS* sniedzējs ceļa lietotājam dara pieejamas transportlīdzekļa iekārtas (*OBE*), kas ļauj samaksāt ceļu lietošanas nodevas dažādās transporta infrastruktūrās. *EETS* sniedzējs nodevas par ceļa lietošanu iekasē nodevu iekasētāja uzdevumā un tās nodod nodevu iekasētājam, tādējādi sniedzot pakalpojumu arī šim ekonomikas dalībniekam.

3. Kad Direktīva (ES) 2019/520 būs pilnībā ieviesta, ceļu satiksmes dalībnieki nodevas Eiropas Savienībā varēs maksāt, izmantojot vienu abonēšanas līgumu no viena pakalpojuma sniedzēja un vienu bortierīci. Tam ES ne tikai būs ekonomiska nozīme, bet no tā arī sabiedrībai būs liels labums, jo samazināsies administratīvais slogs, rindā gaidīšanas laiks un sastrēgumi uz ceļiem.

4. *EETS* sniedzēju tiesības saņemt atlīdzību par nodevu iekasētājiem sniegtajiem elektroniskās nodevu iekasēšanas pakalpojumiem tika ieviestas ar Direktīvu (ES) 2019/520, un pašlaik tās reglamentē minētās direktīvas 7. pants.

5. Komisijas Īstenošanas regula (ES) 2020/204 ([2]) paredz detalizētus noteikumus par *EETS* sniedzēju atlīdzības kārtību. Proti, minētās īstenošanas regulas II pielikuma 1.2. punktā ir uzskaitīti elementi, kurus var izmantot, lai noteiktu viņu mainīgo atlīdzību.

6. Tomēr pēdējos gados *EETS* sniedzēju taisnīgā atlīdzība no nodevu iekasētāju puses ir izraisījusi strīdus ([3]). Proti, tirgū ir radusies nenoteiktība, kuras dēļ dažiem pakalpojumu sniedzējiem, it īpaši maziem pakalpojumu sniedzējiem, ir grūti ienākt tirgū un veikt uzņēmējdarbību un ir kavēta konkurences attīstība, apdraudot sadarbspējīgas elektroniskās ceļu nodevu iekasēšanas ieviešanu ES. Tāpēc Komisijai ir lietderīgi par *EETS* taisnīgu atlīdzību izdot norādījumus un ierosināt šīs atlīdzības aprēķināšanas formulu.

([1]) Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2019/520 (2019. gada 19. marts) par ceļu lietotāju nodevu elektroniskās iekasēšanas sistēmu savstarpēju izmantojamību un informācijas par ceļu lietošanas maksu nesamaksāšanu pārrobežu apmaiņas veicināšanu Savienībā (OV L 91, 29.3.2019., 45. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2019/520/oj), kas līdz 2021. gada 19. oktobrim bija jātransponē dalībvalstu tiesību aktos.

([2]) Komisijas Īstenošanas regula (ES) 2020/204 (2019. gada 28. novembris) par Eiropas ceļu lietotāju nodevu elektroniskās iekasēšanas sistēmas pakalpojumu sniedzēju detalizētiem pienākumiem, Eiropas ceļu lietotāju nodevu elektroniskās iekasēšanas pakalpojuma apgabala paziņojuma minimālo saturu, elektroniskajām saskarnēm, prasībām attiecībā uz savstarpējas izmantojamības komponentiem un ar ko atceļ Lēmumu 2009/750/EK (OV L 43, 17.2.2020., 49. lpp.,, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg_impl/2020/204/oj).

([3]) Domstarpības starp *EETS* sniedzējiem un nodevu iekasētājiem un valstu mediācijas procedūras, kā paredzēts Direktīvas (ES) 2019/520 12. pantā.

7. Lai gūtu ieskatu sarežģītajā jautājumā par *EETS* atlīdzību, Eiropas Komisijas Mobilitātes un transporta ģenerāldirektorāts ar ārēja konsultanta palīdzību veica pētījumu ([4]). Tika analizētas pastāvošās atlīdzības shēmas un parametri un sniegti ieteikumi par taisnīgas *EETS* atlīdzības modeli. Pētījuma rezultāti ir izmantoti šo vadlīniju sagatavošanai.

1.2. **Vadlīniju mērķi**

8. Šīs vadlīnijas ir sagatavotas tāpēc, ka elektroniskās ceļu nodevu iekasēšanas sektorā ir vajadzīgi skaidri un taisnīgi noteikumi par atlīdzību *EETS* sniedzējiem, un tajās ir sniegti papildu skaidrojumi un norādījumi par to, kā Komisija interpretē Direktīvas (ES) 2019/520 6. un 7. pantu. Dalībvalstu iestādes, nodevu iekasētāji, *EETS* sniedzēji un samierināšanas struktūras ([5]) tiek mudinātas izmantot šīs vadlīnijas, kad tās attiecībā uz *EETS* sniegšanu nosaka metodiku, noteikumus un atlīdzības līmeni. Tās tiek arī mudinātas ziņot Komisijai par savu pieredzi saistībā ar šīm vadlīnijām, lai Komisija tās varētu vēlāk pārskatīt.

9. Šis Komisijas paziņojums jaunus noteikumus nerada. ES tiesību interpretācija galu galā ir Eiropas Savienības Tiesas prerogatīva.

2. **TAISNĪGA ATLĪDZĪBA *EETS* SNIEDZĒJIEM**

10. Saskaņā ar Direktīvas (ES) 2019/520 7. panta 1. punktu *EETS* sniedzējiem ir tiesības saņemt atlīdzību no nodevu iekasētājiem, un šīs tiesības dalībvalstīm ir jāgarantē juridiski. 22. apsvērumā ir arī paskaidrots, ka *EETS* sniedzēju atlīdzībai būtu jābūt taisnīgai.

11. Saskaņā ar Direktīvas (ES) 2019/520 2. panta 8) punktu *EETS* apgabals ir ceļš, ceļu tīkls, būve, piemēram, tilts vai tunelis, vai prāmis, kur nodevas tiek iekasētas, izmantojot ceļu lietošanas nodevu elektronisku iekasēšanas sistēmu.

12. *EETS* sniedzēju pamata tiesības un pienākumi katrā *EETS* apgabalā ir izklāstīti *EETS* apgabalu paziņojumos, ko nodevu iekasētāji izstrādā un uztur saskaņā ar Direktīvas (ES) 2019/520 6. panta 2. punktu. Saraksts ar elementu minimumu, kas jāiekļauj *EETS* apgabala paziņojumos, ir sniegts Īstenošanas regulas (ES) 2020/204 II pielikumā.

13. Apgabala paziņojumiem vajadzētu būt pēc iespējas precīzākiem, lai *EETS* sniedzēji, izvēloties piedāvāt tirgū savus pakalpojumus, varētu pieņemt uz informāciju balstītus uzņēmējdarbības lēmumus. Apgabala paziņojumā, kas nodevu iekasētājam ir regulāri jāuztur, ir jānosaka vispārīgie nosacījumi *EETS* sniedzējiem saskaņā ar Direktīvas (ES) 2019/520 6. panta 2. punktu. Apgabala paziņojumā būtu jānorāda visi attiecīgie pakalpojumi, ko nodevu iekasētāji cer saņemt no *EETS* sniedzējiem un kas uzskaitīti šo vadlīniju 16. punktā. Līdzīgā kārtā, *EETS* sniedzēju atlīdzības noteikšanas metodika ir sīki jāapraksta komerciālajos nosacījumos, kas izklāstīti apgabala paziņojumā saskaņā ar Direktīvas (ES) 2019/520 7. panta 2. punkta otro teikumu, ko lasa saistībā ar 38. apsvērumu un Īstenošanas regulas (ES) 2020/204 II pielikuma 1.2. punktu. Ņemot vērā apgabala paziņojuma būtisko nozīmi *EETS* sniedzēju un nodevu iekasētāju attiecīgo tiesību un pienākumu noteikšanā un ņemot vērā pārredzamības principu, kas minēts Direktīvas (ES) 2019/520 20. un 22. apsvērumā un 7. panta 2. punktā, līgumos starp *EETS* sniedzējiem un nodevu iekasētājiem par *EETS* sniegšanu nevajadzētu ietvert nekādus jaunus būtiskus elementus, kas nav minēti apgabala paziņojumā. Tomēr tas neattiecas uz gadījumiem, kad līgums tiek publiskots kopā ar apgabala paziņojumu.

([4]) Eiropas Komisija: Mobilitātes un transporta ģenerāldirektorāts, *Mobycon*, Plan.ES un Rapp Trans, Study on the remuneration of EETS (European Electronic Toll Service) – Analysis of existing remuneration schemes in the EU and relevant parameters for the remuneration of EETS, Eiropas Savienības Publikāciju birojs, 2025, https://data.europa.eu/doi/10.2832/1900355.

([5]) Saskaņā ar Direktīvas (ES) 2019/520 12. panta 2. un 3. punktu samierināšanas struktūrai ir jāgādā, lai viena mēneša laikā pēc tam, kad tā saņēmusi pieprasījumu iejaukties, tās rīcībā būtu visi mediācijas procedūrai vajadzīgie dokumenti, un ne vēlāk kā sešu mēnešu laikā pēc tam, kad saņemts pieprasījums iejaukties, ir jāizdod atzinums.

14. Nevajadzētu mainīt apgabala paziņojumā noteikto EETS sniedzēju pakalpojumu tvērumu, atlīdzības noteikšanas metodiku un atlīdzības līmeni, izņemot nodevu iekasētāja veiktas uzturēšanas rezultātā, kā minēts iepriekš 13. punktā, vai jaunu vai grozītu valsts vai Savienības tiesību aktu rezultātā. *EETS* sniedzējiem un nodevu iekasētājiem būtu jāveido dialogs, lai *EETS* sniedzēju atlīdzības līmeni pielāgotu gadījumā, ja pakalpojumu tvēruma, arī darbības prasību, izmaiņas, kas izriet no jauniem vai grozītiem valsts vai Savienības tiesību aktiem, *EETS* sniedzējiem rada papildu izmaksas.

15. Lai izpildītu Direktīvas (ES) 2019/520 7. panta 2. punkta pirmā teikuma prasību, ir vajadzīga pārredzama, nediskriminējoša un identiska metodika, pēc kuras konkrētā *EETS* apgabalā nosaka visu *EETS* sniedzēju atlīdzību. Šai metodikai būtu jābūt derīgai saprātīgu laika periodu, kura ilgums ir noteikts iepriekš. Saskaņā ar minētā punkta otro teikumu šai metodikai ir jābūt daļai no komerciālajiem nosacījumiem, kas izklāstīti publicētajā apgabala paziņojumā. Tomēr tas neliedz nodevu iekasētājiem attiecībās ar *EETS* sniedzējiem izmantot attiecīgus snieguma rādītājus, kuru rezultātā varētu rasties atšķirības to faktiskajā atlīdzībā, ciktāl šie rādītāji pieder pie metodikas, ir sasniedzami, ir pārskatāmi un nav diskriminējoši.

16. Praksē *EETS* sniedzēju sniegtos pakalpojumus, par kuriem būtu jāatlīdzina un kurus var uzskatīt par tādiem, kas veido *EETS* sniedzēja vispārējo uzņēmējdarbības struktūru, var sagrupēt šādi:

a) "klientu attiecību pārvaldība", kas ietver šādus pakalpojumus:

i) *EETS* lietotāju un transportlīdzekļu reģistrācija;

ii) informācija un atbalsts klientiem, arī mērķtiecīgas tirgvedības un komunikācijas darbības, ciktāl tās ir noteicis un pieprasa nodevu iekasētājs;

iii) rēķinu izrakstīšana klientiem; un

iv) līgumu ar lietotājiem pārvaldība;

b) "nodevu iekasētāju attiecību pārvaldība", kas ietver šādus pakalpojumus:

i) līgumu ar nodevu iekasētājiem pārvaldība;

ii) galveno snieguma rādītāju uzraudzība un paziņošana;

iii) uzdevumi, kas saistīti ar "piemērotību lietošanai", kas definēta Direktīvas (ES) 2019/520 2. panta 14) punktā; un

iv) nodevu maksājumu pārskaitīšana;

c) "tehniskā pārvaldība", kas ietver šādus pakalpojumus:

i) *OBE* aparatūras iepirkšana un sertificēšana;

ii) *OBE* programmatūras izstrāde un uzturēšana;

iii) *OBE* tehniskā ekspluatācija un izplatīšana;

iv) atbalsta sistēmu aparatūras un programmatūras ieviešana un ekspluatācija; un

v) nodevu iekasētāja saskarņu ieviešana;

d) ar izpildi saistīti pakalpojumi, piemēram, sistēmas izstrāde, pēc nodevu iekasētāja pieprasījuma un ar ko aizstāj vai papildina izpildes uzdevumus, kurus nepilda nodevu iekasētājs.

Atlīdzībā par iepriekš minētajiem pakalpojumiem būtu jāietver "uzņēmuma vadības" izmaksas, kas saistītas ar:

i) cilvēkresursiem;

ii) grāmatvedību un nodokļiem;

iii) juridiskajiem pakalpojumiem un citiem līdzīgiem pakalpojumiem.

17. Saskaņā ar Direktīvas (ES) 2019/520 7. panta 2. punktā minēto pārredzamības principu apgabala paziņojumā būtu arī skaidri jānorāda pakalpojumi, uz kuriem atlīdzība neattiecas, jo *EETS* sniedzējs tos nesniedz, piemēram, maksas ceļa lietošanas konstatēšana ([6]), ja to centralizēti veic nodevu iekasētājs.

18. Saskaņā ar Direktīvas (ES) 2019/520 7. panta 3. punktu apgabalos, kuros ir galvenais pakalpojumu sniedzējs, "metodikai, kā aprēķina atlīdzību *EETS* pakalpojumu sniedzējiem, ir [jāievēro] tāda pati struktūra, kā saistībā ar atlīdzību par salīdzināmiem pakalpojumiem, ko sniedz galvenais pakalpojumu sniedzējs". Tas nozīmē, ka saistībā ar sniegtiem salīdzināmiem pakalpojumiem abu pakalpojumu sniedzēju atlīdzības aprēķināšanas metodikā tiek izmantoti vieni un tie paši parametri (piemēram, nobraukto kilometru skaits, transportlīdzekļa iekārtu skaits). Tomēr tas nenozīmē, ka atlīdzības līmenim par vieniem un tiem pašiem sniegtajiem pakalpojumiem abu pakalpojumu sniedzēju gadījumā obligāti jābūt vienādam.

19. Saskaņā ar Direktīvas (ES) 2019/520 7. panta 3. punktu galvenā pakalpojumu sniedzēja un *EETS* sniedzēju nodrošinātās atlīdzības līmenis tik tiešām drīkst atšķirties, ja to attaisno minētā punkta a) un b) apakšpunktā uzskaitītie elementi. Minētās atšķirības būtu jāuzsver un jāizskaidro *EETS* apgabala paziņojumā saskaņā ar pārredzamības principu un kā noteikts Īstenošanas regulas (ES) 2020/204 II pielikuma 1.3. punktā.

20. Saskaņā ar Direktīvas (ES) 2019/520 7. panta 3. punkta a) apakšpunktu *EETS* sniedzēju atlīdzība var atšķirties no galvenā pakalpojumu sniedzēja atlīdzības, ja to attaisno izmaksas, kas pēdējam rodas par tam noteikto īpašo prasību un pienākumu pildīšanu. Tāpat, ja *EETS* sniedzējam ir vairāk pienākumu un uzdevumu nekā galvenajam pakalpojumu sniedzējam, *EETS* sniedzējiem ir tiesības saņemt lielāku atlīdzību nekā galvenajam pakalpojumu sniedzējam.

21. Direktīvas (ES) 2019/520 7. panta 3. punkta b) apakšpunkts ļauj nodevu iekasētājam no *EETS* sniedzēju atlīdzības atskaitīt fiksētus maksājumus, pamatojoties uz dažām izmaksām, kas tam rodas. Komisija atzīmē, ka nodevu iekasētāji šo noteikumu nekad nav izmantojuši. *EETS* mērķis ir nodrošināt Savienības mēroga ceļu lietošanas nodevu iekasēšanas pakalpojumu, un tas lietotājiem dod daudzējādu labumu, kā aprakstīts šo vadlīniju 3. punktā. Galvenais labuma guvējs no *EETS* ir ceļu lietotājs, un direktīvas mērķis ir to veicināt. Tāpēc Komisija uzskata, ka nodevā, kas jāmaksā ceļu lietotājam, attiecīgā gadījumā ir vēlams iekļaut *EETS* prasībām atbilstošas sistēmas ekspluatācijas un uzturēšanas izmaksas, t. sk. akreditācijas izmaksas, kas rodas nodevu iekasētājam.

22. Papildus nodevu iekasētājam sniegtiem pakalpojumiem *EETS* sniedzēji, jo īpaši izmantojot *OBE*, ceļu lietotājiem sniedz arī citus pakalpojumus, ne tikai nodevu iekasēšanu. Dažas no radītajām izmaksām ir kopīgas abiem pakalpojumu veidiem. Saskaņā ar pārredzamības principu, lai aprēķinātu atlīdzību, *EETS* sniedzējiem šīs kopīgās izmaksas būtu jāpaziņo nodevu iekasētājam, lai tās varētu sadalīt pa visiem pakalpojumu veidiem, pamatojoties uz parastajām izmaksu uzskaites metodēm.

23. *EETS* sniedzējiem ir jāpielāgojas katra apgabala paziņojuma prasībām. Šī uzdevuma sarežģītības dēļ rodas īpašas izmaksas, kuras nodevu iekasētājam ir jāņem vērā. Tajā pašā laikā, sniedzot līdzīgus *EETS* pakalpojumus dažādos nodevu iekasēšanas apgabalos, var panākt izmaksu efektivitāti. Nosakot EETS sniedzēja atlīdzību, nodevu iekasētājs šos aspektus var ņemt vērā.

3. ***EETS* SNIEDZĒJU ATLĪDZĪBAS APRĒĶINĀŠANAS FORMULA**

24. *EETS* sniedzēju pakalpojumi, kas minēti šo vadlīniju 16. punktā, rada izmaksas, kuras var atlīdzināt, izmantojot dažādas maksas (maksa katram lietotājam/uzņēmumam, maksa par katru reģistrētu transportlīdzekli, maksa par katru uzņēmumam piešķirtu aktīvu *OBE*, maksa kā procentuālā daļa no iekasētās ceļu lietošanas nodevu ieņēmumu summas, maksa par apstrādāto darījumu skaitu, fiksēta gada maksa). Šīs maksas kopā veido *EETS* sniedzēju kopējo atlīdzību.

([6]) Maksas ceļa lietošanas konstatēšana ir pakalpojums, kurā sistēma apstrādā datus un rekonstruē transportlīdzekļa maršrutu, ļaujot maršrutu pārbaudīt un noteikt maksājamo summu.

25. Lai noteiktu *EETS* sniedzēju atlīdzības aprēķināšanas formulu, šo vadlīniju 24. punktā minētās maksas varētu iedalīt četrās pamata kategorijās, kas aprakstītas tālāk.

a) *FixFee*: maksa, kas ir uzņēmējdarbības procesu izmaksu atlīdzinājums vai citu tādu izmaksu atlīdzinājums, kuras nav saistītas ar darījumu skaitu, kopējo nobraukto attālumu, transportlīdzekļu skaitu un iekasēto nodevu ieņēmumu summu.

b) *Feetrx*: maksa par maksas ceļu tīkla izmantošanu, proti, par darījumu skaitu vai nobraukto kilometru skaitu.

c) *Feevehicle*: maksa par apstrādāto transportlīdzekļu skaitu vai (aktīvo) *OBE* skaitu konkrētā nodevas apgabalā un to pārvaldību. Tā var attiekties arī uz lietotāju (privātpersonu un uzņēmumu) skaitu.

d) *Feetoll*: procentuāla daļa no *EETS* sniedzēja iekasētās ceļu lietošanas nodevu ieņēmumu summas. Tā var attiekties arī uz prasībām, ko nodevu iekasētājs noteicis saistībā ar bankas garantiju, kura jāsniedz saskaņā ar Īstenošanas regulas (ES) 2020/204 II pielikuma 1.1. punkta c) apakšpunktu, vai izmaksām, kas saistītas ar lietotāja kredītreitingu/vispārējo maksājumu risku.

26. Tiklīdz ir noteikts, ka par šo vadlīniju 16. punktā minētajiem *EETS* pakalpojumiem ir jāmaksā atlīdzība, katru minēto pakalpojumu var klasificēt tikai vienā maksas kategorijā. Tādējādi katra maksas kategorija attiecīgā gadījumā var ietvert vairākus *EETS* pakalpojumus, par kuriem jāmaksā atlīdzība ([7]). Atlīdzības aprēķināšanā maksas kategorijas būtu jāizmanto, pamatojoties uz konkrētā nodevu apgabalā faktiski sniegtajiem pakalpojumiem un katra apgabala specifiku. Būtu jānosaka arī atlīdzības izmaksāšanas termiņš (reizi gadā vai reizi mēnesī), un būtu jāsniedz skaidrs visu maksas kategoriju apraksts katrā apgabalā.

27. Tiklīdz ir noteikta šo vadlīniju 25. punktā minēto dažādo kategoriju maksu vērtība, atlīdzības noteikšanai var izmantot šādu atlīdzības aprēķina formulu ([8]), kas ir pielāgota katra apgabala īpatnībām:

$$EETS_{Rem} = FixFee + Fee_{trx} * No_{trx} + Fee_{vehicle} * No_{vehicle} + Fee_{toll} * Tollamount \quad (9)$$

([7]) Piemēram, *"Feevehicle"* var ietvert pakalpojumus, kas saistīti ar lietotāju un transportlīdzekļu reģistrēšanu, klientu atbalstu, līgumu pārvaldību u. tml.

([8]) Vaiāk par formulas izmantošanu var uzzināt, iepazīstoties ar 4. zemsvītras piezīmē minēto pētījumu.

([9]) *"No trx"* ir noteiktā laika posmā apstrādāto darījumu vai nobraukto kilometru skaits. *"No vehicle"* ir noteiktā laika posmā uzskaitīto transportlīdzekļu vai *OBE* skaits. *"Tollamount"* ir ceļu lietošanas nodevas summa valūtā par laika posmu (jāņem vērā kreditēto vai atlīdzināto nodevu apstrāde).